

Décembre 1940

8° Indoch.
2692

HUY CẬN

LƯA THIÊNG

2692

LỬA THIÊN

HUY CẬN

@TIEULUN 2024

MỤC LỤC

TỰA	6
TRÌNH BÀY	12
THÂN THỂ	15
BUỒN	17
BUỒN ĐÊM MƯA	18
TRÔNG LÊN	19
XUÂN	20
CẦU KHĂN	21
TÌNH TỰ	22
ĐI GIỮA ĐƯỜNG THƠM	23
HỎI HẬN	25
VỖ VÈ	26
CHIỀU XƯA	28
ĐẸP XƯA	29
HỌC SINH	30
TỰU TRƯỜNG	32
TIỀN ĐƯA	33
EM VỀ NHÀ	34
TRÀNG GIANG	35
THUYỀN ĐI	36
VẠN LÝ TÌNH	37
GÁNH XIẾC	38
DẤU CHÂN TRÊN ĐƯỜNG	39
THU	40
HỌA ĐIỀU	41

5 | Lửa Thiêng

NHỚ HỒ	42
HỒN XA	43
TRÒ CHUYỆN	44
GIẤC NGỦ CHIỀU	46
NGỦ CHUNG	47
SONG SONG	48
CÁCH XA	49
TÌNH MẤT	50
CHẾT	52
NHẠC SÀU	53
NGẬM NGÙI	55
Ê CHÈ	56
XUÂN Ý	57
BÌNH YÊN	58
LỜI DỊU	59
KHUNG TÌNH	61
ĐIỆU BUỒN	63
QUANH QUÂN	64
CHIỀU XUÂN	65
MƯA	67
THU RỪNG	68
ÁO TRẮNG	69
BI CA	70
TÂM SỰ	72
HỒN XUÂN	74
MAI SAU	76

TỰA

Đời xưa có một người thi-sĩ lành như suối nước ngọt, hiền như cái lá xanh; gần chàng, người ta cảm nghe một nỗi hòa vui, như đứng giữa thiên nhiên, tâm hồn thơ thới. Thi-sĩ thuở xưa làm những bài thơ bao la như lòng tạo-vật. Xưa kia, chàng thương mến cỏ hoa, yêu dấu ẩn tình. Xưa kia... nhưng không ! chàng sống bây giờ đây, ở « nửa thế kỷ hai mươi », đang đi giữa đường phố kia, mặt ngược lên, mái tóc sau đầu vòng vòng như lúp lông con cò, con hạc. Ấy là Huy-Cận đó; nhưng một thi sĩ « thiên nhiên » như chàng thì ở thời nào chẳng được, ở thời nay cũng như ở thời xưa; chàng như không ở trong thời gian mà chỉ ở trong không gian; người ta muốn tưởng linh hồn Huy-Cận là đám mây kia, là nổi hắt hiu trong cõi trời, là hơi gió nhớ thương...

Trong thơ Việt-Nam, nghe bay giập một tiếng địch buồn. Không phải sáo Thiên thai, không phải điệu ái-tình, không phải lời ly-tao kể chuyện một cái « tôi » ; mà ấy là một bản ngâm ngùi dài : có phải tiếng đìu hiu của khóm trúc, bông lau; có phải niềm than van của bờ sông, bãi cát; có phải mặt trắng một mình đang cảm thương cùng các vì sao ?

Tiếng rền rĩ dịu êm sẽ vẩn lấy ta như một giải lụa ôm ấp một vết đau; tiếng len thấm thía vào hồn ta như khí-hậu của núi đèo; tiếng làm thành sương, đọng lệ trên

7 | Lửa Thiêng

mất ta... Thơ Huy-Cận đó ư ? ai nhắc làm chi những nỗi thâm thiết của ngàn đời, ai động đến cái lớp sâu dưới đáy hồn nhân thế; những lời muốn nằm than thắm trong lòng vạn vật, ai thuật lại mà nào nuốt lẫn sao !

Thơ Huy-Cận không được vui. Âu cũng là một sự tự nhiên của đất trời : hàng phi lao đứng bên sóng xanh kia, gió xa thổi vào, cứ tự nhiên phát ra những lời rầu rĩ. Tại phi lao buồn hay tại gió buồn ? Tại gió buồn hay chỉ vì tại gió bay qua biển cả, thấy nhiều không gian quá mà sinh ra băng khuâng ? Làm nên điệu buồn thương, duyên cớ vốn là biển cả đó thôi; mệnh mông bao giờ cũng buồn; biển ra chân trời rồi biển tiếp với đại dương, biển càng sâu to vì biển quá rộng lớn.

Linh hồn Huy-Cận là một linh hồn trời đất; nói thế không sai đâu ! Xem suốt tập LỬA THIÊNG, cái cảm giác trôi nhất của ta là một cảm giác không gian : ta nghe xa vắng quanh mình; ta đứng trên thiên-văn-đài của linh hồn, nhìn cõi bát ngát; một cái buồn vời vợi dàn ra cho đến hư vô. Huy-Cận quả cảm nghe cái mệnh mông, thì giọng thơ của người cũng lấy cái sâu của vũ trụ. Những bài thơ đôi khi vắng vẻ quá; « đèo cao quản chặt, bến đò lau thưa », « mái nghiêng nghiêng gửi buồn theo hút người », hay là sâu thu lên vút song song : chỉ có trời đất ngơ ngẩn với nhau. Thơ Huy-Cận có một hồn xưa là tại đó. Phong cảnh thường bay hết sắc

màu, thường chẳng có xô xao, chỉ những nét lặng lẽ như tranh, làm thành những áng mơ tuyệt diệu. Cho đến những tình người của Huy-Cận cũng như không có thời khắc; ta không thấy những chi tiết nhỏ nhặt của đời hằng ngày, những rạo rức mau chóng trong phút giây : chỉ thấy một tấm lòng thương yêu không biết có tự đời nào, và đoạn thăm, hồi vui cùng nhuốm một màu vĩnh viễn.

Chàng than nỗi tháng ngày vùn vụt, bảo rằng hoa xuân không đậu, đời thoáng mùi ôi, trong khi mình chưa sống hết tuổi xuân, đang còn ở giữa độ măng trẻ của đời người ! Cái tiếc sớm, cái thương trưa ấy chẳng qua là sự trá hình của lòng ham đời, là cái tật dĩ nhiên của kẻ yêu sự sống. Không yêu sự sống hay sao, một người thường có những cái nghiêng tai kỳ diệu : khi mùa xuân của mình, khi những ý tươi lên rún rẩy trong cổ chim, khi « nhạc vượn lên trời»... lòng ông cũng theo hàng hải; và thơ ông mang ngấm sinh lực như men ủ nắng, tưởng chừng câu thơ có nhựa, sắp nứt ra như một cái mầm căng.

Nhưng mới sau câu vui, lại có câu sầu. Ta cũng đừng vì vậy mà trách chàng Huy ! Cái buồn Huy-Cận là cái thương vô hạn hóa thành cái tủi vô cùng; ấy là thứ « hận sầu dài đặc lâu bền nó gieo họa trong lòng bọn thi sĩ. Nỗi buồn đó vốn là nỗi buồn chung của con người; bọn

9 | Lửa Thiêng

thi sĩ chúng tôi nhẹ lòng nhẹ dạ, nên lĩnh mang giùm tất cả cho nhân gian ! Chuyện ngày tháng phôi pha, chuyện cuộc đời quanh quẩn, chuyện linh hồn tù hãm, thân thể bần lay, chuyện mùa đông hay buổi chiều quá đổi thê lương như thế gian sắp tiêu diệt chắc không phải là chuyện một mình Huy-Cận; ai cũng nghe, mà cứ để trong cõi mù mờ của tình cảm ; chúng tôi nghe rõ và nói ra, nên chúng tôi thành những người hay thở than.

Huy-Cận nói hộ cho ta đó; những giọt nước mắt thường đến quanh mi rồi ngừng, Huy-Cận đã vì ta để rơi xuống má; cái linh hồn ấy bơ vơ không kể hết, kiếp người lang thang, đất trời trôi nổi, lạnh lắm, nhân gian ôi ! ta thấy người thơ đi trốn cô đơn; trốn ở đâu bây giờ? hồn bọn thi nhân thường là một món hàng ế; bán thì người ta không biết giá, mà cho, họ nhận cũng chẳng ra tuồng. Vũ trụ mệnh mang thế, một người đời làm sao cho ta nguôi được những ám ảnh bao la ! Và có say đắm một đôi ngày, cũng không quên được cái băng khuâng để lại từ kim cổ.

Trong đời, Huy-Cận còn nghe đơn chiếc, hướng chi tưởng tượng lúc sang bờ vô định bên kia ! Nghĩ mà xem, cái chết rét mướt là chừng nào ! Nay còn đây, nằm ngủ với gối chần, khăng khít cùng da thịt, mà chưa đủ ấm; đến khi một mình nằm dưới đất, thì còn ai vào thăm, còn ai ôm ấp, còn đâu mặt trời và chim kêu !

Nói về cái chết, Beaudelaire, thi sĩ sở trường môn ấy, tỉ mỉ đếm từng con dòi, vạch từng bộ phận uơn thối rửa tan : Beaudelaire chỉ làm ta gớm ghê như gớm những vật dơ bẩn. Huy-Cận không tả gì hết, mà đem đến những cảm giác tái tê, thấm thía hơn biết bao ! Người thi sĩ Tây phương đứng bên ngoài nhìn những thi thể, người thi sĩ Đông phương nghe cái chết bằng tình bên trong của mỗi người. Hư vô càng giá cắn cắn, khi Huy-Cận bày những cảnh sống tội nghiệp của người chết; họ tránh ngọn gió lò của mộ, họ ngủ nhờ với nhau, họ nằm đợi chờ; ta thấy những hồn lạc loài bơ vát trong lạnh buốt, tối tăm ; ta quá xót thương, và rợn mình, như gió âm ty đã thổi đến.

Mà Thê-Lương của sự chết cũng chỉ là một phần của Thê Lương lớn, của Thê Lương chung. Sóng gợn tràng giang, trắng phơi đầu bãi, hay dấu chân gió thốc, gánh xiếc đi qua : cũng vẫn là một nỗi vắng vẻ ấy ; ta thấy xa, xa, và rất xa; lòng người rộng rãi quá cho đến nỗi làm một với đất trời; và trời đất, và lòng người là một cõi mông lung, một khung mơ nó dịu dàng ru ta, nhưng vừa ru, vừa làm cho ta khóc.

Xuống dưới đáy tâm hồn ta, tất nhiên ta thấy cái sâu cốt tủy. Sự thật ấy, Huy-Cận cứ thấy luôn :

Chàng Huy-Cận khi xưa hay sầu lắm

Chính ông cũng tự nhận như vậy. Và nghe thơ Huy-Cận, tự nhiên lòng ta lấy cái cảm thương không cùng của thi-sĩ và trước nhất, ta cảm thương người thi sĩ rất nhiều cảm thương. Ta muốn nâng linh hồn bơ vơ kia, ôm lấy an ủi : « Chúng tôi khuây khỏa trong chuyện đời, ráng lấp cho đầy cái khoảng trống trong linh hồn bằng những sự thể linh tinh; chúng tôi sợ sầu, nên làm ngơ với những nhớ thương dằng dặc. Nay người nói ra, chúng tôi càng nhớ lại ; chúng tôi ngược mắt nhìn lên cõi trời để thấy hình ảnh hồn chúng tôi. Chúng tôi cũng bơ vơ; mỗi hồn người là một cõi bơ vơ trong đất trời là một khung bơ vơ ; chúng ta đồng một bơ vơ với nhau, vậy thì người cũng bớt bơ vơ một chút».

Mỹ-Tho, Juin 1940

XUÂN-DIỆU

DÂNG ANH XUÂN-DIỆU

LỬA THIÊNG

(1936-1940)

TRÌNH BÀY

Tôi sẽ đến trước mặt Người, Thượng-đế !
Để kêu than khi tôi đã lìa đời;
Khi lá rụng, và hồn tôi đã xé
Sang bên kia thế giới của loài người.

Trước Thượng-đế hiền từ tôi sẽ đặt
Trái tim đau khô héo thuở trần gian.
Tôi sẽ nói :

« Này đây là nước mắt,
Ngọc đau buồn, nguyên khối vẫn chưa tan.

Người biết đây, lòng tôi trong trắng lắm,
Người cho sao tôi giữ vậy, như gương;
Mặt trời đẹp, sắc đời đua nở thắm,
Tôi đã đành mang nặng nghiệp yêu thương.

13 | Lửa Thiêng

Từng bước lạnh teo, một mình lủi thủi,
Tin ngây thơ : hồn sẽ hiểu qua hồn;
Tôi đâu biết thịt xương là sông núi
Chia biệt người ra từng xứ cô đơn.

Cả linh hồn, tôi đem cho trọn vẹn;
Vốn nhà nghèo không quen thói bán buôn,
Đến những kẻ mới vỡ duyên hứa hẹn,
Tôi cũng cho trọn vẹn cả linh hồn.

Đầu gối rã, tôi đứng chờ đã mệt;
Tôi trông mong hai mắt tối đen rồi.
Tôi đã khóc những đêm sâu đến chết
Thuở trần gian ; - xin Thượng đế thương tôi.

Tuổi non dại lòng tôi say mẩn bạn,
Khi thanh xuân, tôi mỗi chạy theo tình.
Nhưng cô độc đã thâm ghi trên trán,
Lòng lạc loài ngay từ thuở sơ sinh.

Lòng tôi đây, trọn một đời thương nhớ;
Hồn tôi đây, thiên hạ bỏ đi hieu;
Người nhìn xem, chân tôi muốn dấu rỏ ;
Thùng gai đời, đây tay với tình yêu.

Hỡi Thượng-đế ! tôi cúi đầu trả lại
Linh hồn tôi đã một kiếp đi hoang.
Sầu đã chín, xin Người thôi hãy hái !
Nhận tôi đi, dầu địa ngục, thiên đường.»

Rồi tôi khóc, và dầu tôi ngã gục,
Mắt tôi mờ, và tay của tôi xuôi,
Không biết nữa, thiên đường hay địa ngục;
- Quên, quên, quên đã mang trái tim người.

THÂN THỂ

Hỡi Thượng-đế !
Người nhìn xem, Người đã cho thân thể,
Bình thịt xương để dựng chứa linh hồn.

Người đã cho những bàn tay hoa nở,
Những cây chân, chồi mạnh búp tơ măng,
Người thu góp gió mây trong miệng thở,
Nơi mắt ngồi, Người gửi ánh sao trắng;

Mắt sâu sáng thấp đèn soi vũ trụ,
Và tai rền thu cất nhạc không gian;
Và tơ tóc ướp vạt mùa hương ủ,
Và ngực vang ngân điệu nhịp hoàn toàn;

Và cổ đứng như mình cây vững chãi,
Và vai ngang như mặt nước xuôi dài :
Hỡi Thượng-đế, Người công phu biết mấy !
- Nhưng một sâu nường núp giữa lâu đài.

Nghìn yếu đuối theo sau nghìn yếu đuối,
Bước ngày mai sẽ chồng dấu hôm nay.
A ! thân thể ! một cái bình tội lỗi !
Đất sơ sinh đã hóa lại bùn lầy.

Xương với máu có bao giờ mỗi mệ,
Miệng bao giờ buông nhả vú cay chua !
Thân không chán đau, ngực sâu thở chết,
Tay bông thân, và tay nữa ôm mờ.

Xin thương lấy những mầm khô, trứng dập;
Những thân teo, xin Thượng đế dung thương !
Thân quá nặng nên hồn sa xuống thấp,
Chớ giận chi những kẻ mất thiên đường !

Nếu Chúa biết bao nhiêu lòng hốt hoảng
Trong sâu đen đã gãy cánh như dơi;
Nếu Chúa biết bao nhiêu giòng lệ đắng
Chảy như sông, không rửa sạch sâu đời;

Nếu Chúa biết bao nhiêu hồn ly-tán
Vì đã nâng bình lửa ấp lên môi :
Thì hẳn Chúa cũng thẹn thùng hồi hận
Đã sinh ra thân thể của con người.

BUỒN

Đã chảy về đâu những suối xưa ?
Đâu cơn yêu mến đến không chờ ?
Tháng ngày vùn vụt, phai màu áo
Của những nàng tiên mộng trẻ thơ.

Rụng những chùm tên mây độ bông;
Phai hàng nhật ký chép song song;
Chàng trai gói mộng trên trang sách
Tĩnh thức, mùa xuân rụng hết hồng.

Đời mất về đâu, hồi tháng, năm ?
Xuân không mọc nữa với trăng rằm !
Chẳng bao lâu ngủ sâu trong đất,
Vĩnh viễn mùa đông lạnh chỗ nằm.

Nay hãng còn đây ấm mặt trời,
Mà sao lòng lạnh tuyết băng rơi ?
– U sầu chắc hẳn đang nhanh bước,
Lung khộm nghìn năm đến cửa tôi.

BUỒN ĐÊM MƯA

Tặng Khái-Hung

Đêm mưa làm nhớ không gian,
Lòng run thêm lạnh nỗi hàn bao la...

Tai nương nước giọt mái nhà
Nghe trời nặng nặng, nghe ta buồn buồn.

Nghe đi ròi rạc trong hồn
Những chân xa vắng dặm mòn lẻ loi...

Rơi rơi... dịu dịu rơi rơi...
Trăm muôn giọt nhẹ nỗi lời vu vơ...

Tương tư hướng lạc, phương mờ...
Trở nghiêng gối mộng, hững hờ nằm nghe.

Gió về, lòng rộng không che,
Hơi may hiu hắt bốn bề tâm tư...

TRÔNG LÊN

Nằm im dưới gốc cây tơ
Nhìn xuân trải lụa muôn tờ lá non.
Gió se giòng mộng tuôn dòn,
Đem theo hương vị đời ngon ngàn đời.
Gió đưa hơi, gió đưa hơi,
Lá thơm như thể da người : lá thơm...

Da chiều mới tỏ sao hôm
Màu thanh thiên đã vào ôm giữa hồn.
Giữa trời hình lá con con
Trời xa sắc biển, lá thon mình thuyền.
Gió qua là ngọn triều lên
Hiu hiu gió đẩy thuyền trên biển trời.

Chở hồn lên tận chơi vơi
Trăm chèo của Nhạc, muôn lời của Thơ.
Quên thân như đã quên giờ
Tê mê cõi biếc bến bờ là đâu.

XUÂN

L uồng đất thơm hương mùa mới giây,
Bên đường chân rộn bước trai tơ.
Cây xanh cảnh đẹp xui tay với;
Sông mát tràn xuân nước đậm bờ.

Ồ những người ta đi hóng xuân.
Cho tôi theo với, kéo tôi gần !
Rộn ràng bước nhịp hương vương gót,
Nhựa mạnh tuôn trào tưởng dính chân.

Bắt gặp mùa tươi lên rún rẫy
Trong cảnh hoa trẻ, cỏ chim non.
- Có ai gửi ý trong xuân cũ,
Đất nở muôn xuân vẫn chẳng mòn.

CẦU KHẼN

Hồn bơ vơ, tôi đi dạo giữa đời;
Chân theo lòng mà người chẳng theo tôi.

Ngày đẹp thế, cũng có tay đang mở
Đuôi hạnh phúc giữa lòng tôi bọt nợn.

Tôi đi tìm người, tôi đi tìm thơ,
Tính vẫn vợ có lành được bao giờ,

Và tình ái không bao giờ lành được
Nên chân đi chưa định ngày nghỉ bước.

Đường không dài : người tránh để thêm xa...
Gặp ngay đi ! Đời may rủi lắm mà !

Và nếu không yêu, mà thừa yêu mến,
Cứ thả mộng cho lòng tôi ghé bến...

Đứng lại giùm, tôi đã mỏi theo sau.
Ôi ! nỡ nào suốt đời đuôi bắt nhau !

TÌNH TỰ

Sáng hôm nay hồn em như tử áo,
 Ý trong veo là lượt xếp từng đôi.
 Áo đẹp chưa anh ! Hoa thắm thêu đời,
 Áo mơ ước anh bận giùm chiếc nhé.
 Vàng rạng cùng xanh, hồng cười với tía,
 Xin mời anh chọn hình sắc yêu đương.
 Hồn em đây đủ muôn ánh nghệ thương,
 Anh hãy bận hồn em màu sáng chói.

Anh có biết, hôm nay là ngày hội
 Của lòng ta. Em trần thiết, trang hoàng.
 Anh đã về; em nghe dưới chân vang
 Hoa lá nở với chuông rền giọng thắm.

Thửa chờ đợi, ôi, thời gian rét lắm,
 Đời tàn rơi cùng sao rụng canh thâm;
 Và trăng lu xế nửa mái tình sâu,
 Gió than thở biết mấy lời van vãn ?
 Lòng em nhớ lòng anh từ vạn kỷ,
 Gặp hôm nay nhưng hẹn đã ngàn xưa.
 Yêu giữa đời mà hồn ở trong mơ,
 Tình rộng quá, đời không biên giới nữa.
 Đây cửa mộng lòng em, anh hãy mở.
 Màu thanh thiên rời rợi, gió long lanh :
 Hồn nhớ thương em dệt áo dâng anh.

ĐI GIỮA ĐƯỜNG THƠM

Tặng Thạch-Lam

Đường trong làng : hoa dại với mùi rom...
Người cùng tôi đi dạo giữa đường thơm,
Lòng giắt sẵn ít hương hoa tưởng tượng.

Đất thêu nắng, bóng tre rồi bóng phượng
Lần lượt buông màn nhẹ vương chân lâu :
Lên bề cao hay đi xuống bề sâu ?
Không biết nữa. - Có chút gì làm ngợp
Trong không khí... hương với màu hòa hợp...

Một buổi trưa không biết ở thời nào,
Như buổi trưa nhè hẹ trong ca dao,
Có cu gáy, có bướm vàng nữa chứ,
Mà đôi lứa đứng bên vườn tình tự.
Buổi trưa này xưa kia ta đã đi,
Phải cùng chăng ? lòng nhớ rõ làm chi !

Chân bên chân, hôn bên hôn, yên lặng,
Người cùng tôi đi giữa đường rải nắng,
Trí vô tư cho da thở hương tình.
Người khẽ nắm tay, tôi khẽ nghiêng mình
Như sắp nói, nhưng mà không; - khóm trúc
Vừa động lá, ta nhận vào một lúc
Cả không gian hôn hậu rất thơm tho;

Gió hương đưa mùi, dịu dịu phát phơ...

Trong cảnh lặng, vẫn đưa mùi gió thoảng...

Trí băng quơ nghĩ thoáng nhưng buồn nhiều :

« Chân hết đường thì lòng cũng hết yêu».

Chân đang bước bỗng e dè đứng lại

- Ở giữa đường làng, mùi rơm, hoa dại...

HỐI HẬN

Hạnh phúc rất đơn sơ;
Nhịp đời đi chậm rãi...
Mái nhà yên bóng trưa;
Ong hút chum hoa cải.

Lòng tôi sao chẳng đợi,
Vội vã bước vào tròng !
Bốn mùa yên một lối
Chân mỗi vạ đường cong.

Tôi không đành nói xấu
Đời, đời rất hiền từ;
Nhưng hoa xuân không đậu,
Thôi mong gì trái thu !

Quá hiền nên vụng tính,
Tôi đã phá đời tôi.
Điên rồi, khi vụt tỉnh :
Hạnh phúc đi xa rồi !

VỖ VÈ

Tĩnh dậy lòng ơi, ê chề hãy tỉnh !
 Gà gáy mai đem sức lại cho đời,
 Quên chua cay, hãy tỉnh dậy lòng ơi !
 Chớ ảo não, chán chường không phải lẽ.
 Ngày về đó, đậm đà và mới mẻ;
 Sương buông thưa, hứa hẹn gió hiền lành.
 Nghe mạch dòi đang thao thức âm thanh,
 Và nhạc sống vẫn âm thầm tiến tới...
 Thơm tho quá, lòng ơi, vườn mới xới,
 Vẫn vơ thơm như mùi của tơ duyên;
 Làm nũng chi với hạnh phúc bình yên !
 Chim hót đó; sao lại ngờ số mệnh ?

Rắn rỏi chút với vài ba dự định,
 Yên vui đi cùng thương mến ít nhiều.
 Tháng ngày qua, buồn khổ cũng qua theo,
 Đời vẫn đến ở dưới trời rộng mở.
 Nếu mai một theo ngổ lầy quá khứ,
 Nỗi nhác lười sẽ mục hết thanh niên.
 Và nhất là đừng cúi mặt đi bên ;
 Chớ buông thả hết cả lòng kiêu hãnh.

27 | Lửa Thiêng

Hãy tỉnh lòng ơi ê chề hãy tỉnh !
Tìm Sớm Mai mà xin một nụ cười !
Nghe : bên tường, vội vã một đàn dơi
Thâu bóng tối cuối cùng trong cánh lớn.

CHIỀU XƯA

Buồn gieo theo gió veo hồ,
Đèo cao quán chật, bên đò lau thưa.

Đồn xa quần quai bóng cò,
Phát phơ buồn tự thời xưa thổi về.

Ngàn năm sức tĩnh, lê thê
Trên thành son nhạt. - Chiều tê cú đầu...

Bờ tre rung động trống châu,
Tưởng chừng còn vọng trên lầu ải quan,

Đêm mơ lay ánh trăng tàn,
Hồn xưa gửi tiếng thời gian, trống dồn.

ĐẸP XƯA

Tặng Tô Ngọc Vân

Ngập ngừng mép núi quanh co,
Lung đèo quán dựng, mưa lò mái ngang...
Vi vu gió hút nẻo vàng;
Một trời thu rộng mấy hàng mây nao.

Dừng cương nghỉ ngựa non cao
Dặm xa lữ thứ kẻ nào héo hon...

Đi rồi, khuất ngựa sau non;
Nhỏ thưa tràng đặc tiếng còn tịch liêu.
Trơ vơ buồn lọt quán chiều,
Mãi nghiêng nghiêng gửi buồn theo hút người.

HỌC SINH

Tặng Tú Mỡ

Gió thổi sân trường chiều chủ nhật;
- Ôi thời thơ bé tuổi mười lăm,
Nắng hoe rải nhạt hoa trên đất,
Đời dịu vừa như nguyệt trước rằm.

Bốn vách nghiêm trang tiếng đọc bài,
Đầu xanh dăm chục, nét văn khô.
Chiều xuân chim sẻ vô trong lớp,
Ông giáo trông lên; chúng bạn cười.

Lén mắt thầy xem lại bức thư
Của người cô họ, chú hiền từ.
Bàn tay vợ vẫn đưa trang sách,
Mộng tưởng phiêu lưu bức địa đồ.

Đôi guốc năm hiên kéo bốn mùa.
Tiền nhà ít gửi, biết chi mua !
Áo dài cọ mãi đôi tay rách,
Gương lược thăm hoài tóc ngắn thưa.

Chủ nhật nhiều khi chán nản ghê,
Xung xảng sân bóng chạy tư bề
Bên vườn ông đốc dăm hoa nở,
Đêm tới mau mau hải trộm về.

31 | Lửa Thiêng

Lên gác yên tâm nghĩ sự đời,
Hương nồng quanh gối vẫn vợ chơi.
Giường bên cửa sổ, cây đưa mát,
Không chịu mừng che để ngó trời.

Họ sống bình yên, bước lặng thinh,
Không nghe hoa bướm gọi bên mình.
Hững hờ đi giữa hương yêu mến,
Chân bước chưa khi rộn ái tình,

Vậy đó bỗng nhiên mà họ lớn,
Tuổi hai mươi đến, có ai ngờ !
Một hôm trận gió tình yêu lại;
Đứng ngẩn trông vời áo tiểu thơ.

TỰ TRƯỜNG

Tặng em Triệu

G iờ nao nức của một thời trẻ dại !
Hỡi ngôi nâu, hỡi tường trắng, cửa gương !
Những chàng trai mười lăm tuổi vào trường,
Rương nhỏ nhỏ với linh hồn bằng ngọc.
Sắp hạnh phúc như chương trình lớp học,
Buổi chiều đầu họ tìm bạn kết duyên;
Trong sân trường tưởng dạo giữa Đào-viên;
Quần áo trắng đẹp như lòng mới mẻ.
Chân non dại ngập ngừng từng bước nhẹ;
Tim run run trăm tình cảm rứt rẻ;
Tuổi mười lăm gấp sách lại, đứng nghe
Lòng mới nở giữa tay đời ảm áp.

Tự trường đó; lòng tôi vừa bắt gặp
Nỗi xôn xao thầm lặng ở trong rương
Của chàng trai mười lăm tuổi vào trường,
Mắt tin cậy và tóc vừa dưỡng rẻ.

Người bạn nhỏ ! cho lòng tôi theo ghé !
Không nổi gì có thể vượt ve hơn
Đêm tự trường mùi cửa sổ mới sơn,
Tủ mới đánh, và lòng trai thơm ngát.

TIỀN ĐƯA

C hân rộn, lòng đau xé;
Tay buông, dáng nảo nùng
Đứng dừng trong mắt lệ.
Đi : bắc cầu nhớ nhung.

Người xa, buồn lại gần.
Tai nặng lời giao thân.
Ngã ba tà áo lặn...
Dặm trường thương cố nhân.

Gió về, chiều sẽ kẻ...
Bước chậm tường gần người...
Cây dài lưng bóng xế.
Sương sâu gieo xuống vai.

EM VỀ NHÀ

Thôi sáng hung rồi; em hãy đi.
Tự nhiên em nhé; chớ buồn chi.
Suốt ngày nhắc nhở em từng phút,
Anh đoán thuyền em đến bến gì.

Này lúc bên đường bóng đứng trưa,
Thuyền em qua thác sóng xô lừa.
Sóng êm, bãi cát con cò đứng :
Khỏi vực, lòng em hết sợ chưa ?

Tới ngã ba sông, nước bốn bề.
Nửa chiều gà lạ gáy bên đê.
Làng xa lặng lẽ sau tre trúc ;
Bến cũ thuyền em sắp ghé về

Khi bóng hoàng hôn phủ núi xa,
Khi niềm tơ tưởng vương chân, và
Khi cảm không được, anh ngồi khóc :
Ấy lúc em tôi đã tới nhà.

TRÀNG GIANG

Bâng khuâng trời rộng nhớ sông dài.

H.C.

Tặng Trần Khánh Giur

Sóng gợn tràng giang buồn điệp điệp,
Con thuyền xuôi mái nước song song.
Thuyền về nước lại, sầu trăm ngả;
Củ một cành khô lạc mấy dòng.

Lơ thơ cồn nhỏ gió đìu hiu,
Đâu tiếng làng xa vãn chợ chiều.
Nắng xuống, trời lên sâu chót vót;
Sông dài, trời rộng, bến cô liêu.

Bèo dạt về đâu, hàng nối hàng;
Mênh mông không một chuyến đò ngang.
Không cầu gợi chút niềm thân mật
Lặng lẽ bờ xanh tiếp bãi vàng.

Lớp lớp mây cao đùn núi bạc,
Chim nghiêng cánh nhỏ : bóng chiều sa.
Lòng quê dợn dợn với con nước,
Không khỏi hoàng hôn cũng nhớ nhà.

THUYỀN ĐI

Trăng lên lúc đang chiều,
Gió về trong lúc ngọn triều mới lên.
Thuyền đi, sông nước ưu phiền ;
Buồm treo rắng đỏ giọng miền viễn khơi.

Sang đêm thuyền đã xa vời;
Người ra cửa biển, nghe hơi lạnh buồn.
Canh khuya tạnh vắng bên cồn,
Trăng phơi đầu bãi, nước dồn mênh mang.

Thuyền người đi một tuần trăng,
Sầu ta theo nước, trăng giang lững lờ.
Tiễn đưa đôi nôi đợi chờ -
Trông nhau bữa ấy; bây giờ nhớ nhau.

VẠN LÝ TÌNH

Người ở bên trời, ta ở đây;
Chờ mong phương nọ, ngóng phương này.
Tương tư đôi chốn, tình ngàn dặm,
Vạn lý sâu lên núi tiếp mây.
Nắng đã xế về bên xứ bạn;
Chiều mưa trên bãi, nước sông đầy.
Trông với bốn phía không người nhớ,
Dời động hoàng hôn thấp thoáng bay.
Cơn gió hiu hiu buồn tiễn biệt,
Xa nhau chỉ biết nhớ với ngày.
Chiều chẵn không ấm người nằm một -
Thương bạn chiều hôm, sâu gối tay.

GÁNH XIẾC

Có chàng ngơ ngác tựa gà trống,
E đến trăm năm còn trẻ thơ;
Tám tuổi một chiều trong rạp xiếc
Yêu nàng cười ngựa uốn thân tơ.

Điều kèn rộn rịp nâng chân ngựa
Nhịp với lòng trai mở cánh yêu,
Nhạc buồn thu - chở hồn đường sá;
Lăn với hùm, voi : gái lệ kiều.

Gái lệ kiều đi với ngựa, voi;
Về nhà, đứa bé vẫn đùa chơi
Nhưng lòng trẻ đã theo đoàn xiếc
Xếp với màn to của rạp đời.

Gánh xiếc đi qua chỉ một lần,
Bây giờ có lẽ đã chia tan...
Và nàng cười ngựa đâu rồi nhỉ ?
Ngơ ngác chàng trai tự hỏi thăm.

DẤU CHÂN TRÊN ĐƯỜNG

Ai biết đường kia đậm mấy lần ?
Gió vừa thổi lạc dấu muôn chân. -
Làm sao góp lại nâng xem thử
Những bước vu vơ xa lại gần.

Thôi đã tan rồi vạn gót hương
Của người đẹp tới tự trăm phương.
Tan rồi những bước không hò hẹn
Đã bước trùng nhau một ngã đường.

Cây mở cành xanh, nghiêng lá phôi;
Bụi gieo trên lá, dội nên lời
Bâng khuâng kể lại bao câu chuyện
Của những bàn chân rỗ dấu đời.

Đã vậy bao lần rồi thể nhĩ ?
Và sau này nữa, dấu chân ai
Sẽ ghi rồi xóa trên đường bạc
Mỗi lúc trời đau gió thổi dài.

THU

Hôm qua thu mới về
Vội một cành hoa gãy.
Sương nặng gieo đầu tre,
Lạnh tràn theo gió đẩy.

Thu tới trong vườn bên;
Ngợ ngàng màu cúc mới.
Đêm qua bên láng giềng,
Êm tựa nhàn, thu tới.

Cô gái nhỏ thung dung
Qua miếng vườn hoa nhỏ.
Đất nằm im dưới cỏ,
Hoa tạ màu nhớ nhung.

HỌA ĐIỀU

Vàng đẹp quá, giăng tơ và xối chí;
Trời mênh mông nên rất đổi nhớ nhung;
Chiều buồn buồn giữa hương sắc tung bùng
Nhu nắnng xé nằm trên gương mờ thủy.
Chiều nơi hôn, và nơi trời, ý nhị;
Choáng tương tư, gió rộng vương cành sây.
Vườn hân hoan muôn vạn nỗi đàn bày,
Của nhựa mạnh thành tơ trong lá mới.

Bước so sánh những nỗi lòng phẫn khởi,
Ở nơi kia từng lứa bạn trẻ trung
Đi bài đàn bông bột của đời chung,
Thăm xuân ý trong nhịp người nhún nhảy.

Chân cây đứng, và chân người qua đây,
Bóng chân người xen giữa bóng chân cây;
- Vườn hân hoan muôn vạn nỗi đàn bày
Của nhựa mạnh thành tơ trong lá mới -
Chiều thịnh trị : ngày xiêu nhưng nắng phới.
Cây không đi mà tình cũng nghiêng nghiêng :
Cây với người xưa có lẽ lảng giềng,
Đây đó cũng ngẩng đầu lên kiếm Gió.

Em ơi ! chiều đương họa điệu vàng tơ...

NHỚ HỒ

Lâng lâng chiều nhẹ ghé muốn tai;
Trong bóng chiều như mờ tiếng ai.
Thôi lạc hương rừng cơn gió đến -
Bâng khuâng trời rộng nhớ sông dài.

Ôi ! nắng vàng sao mà nhớ nhung !
Có ai đàn lẻ để tơ chùng ?
Có ai tiễn biệt nơi xa ấy
Xui bước chân đây cũng ngại ngừng...

Cây lặng. Hoa rơi cánh đợi chờ.
Chiều đi, ở lại mộng bơ vơ.
Thoảng vòng tóc gió qua bên má,
Khiến động làn da rợn ý sờ.

HỒN XA

Tặng Thế Lữ

Thuở xưa, Chức Nữ buồn sông Ngân,
Thơ kê ngôi thường ở dưới nần
Chạnh nỗi tương tự khôn giải tỏ,
Muôn sao bàng bạc sâu không gian.

Tự buổi tiên đi, sâu cũng nhỏ,
Nhân gian thôi nhớ chuyện trên trời; d
Đại bằng vỗ cánh muôn năm trước,
Ai biết trời xưa rộng mấy khơi !

Bích-Câu đâu nữa bóng chàng Uyên ?
Sông núi thô sơ bật tiếng huyền.
Có lẽ hồn ta không đẹp nữa,
Nét thần thôi họa bức thiên duyên.

Giác mộng Minh-Hoàng không trở lại,
Trăng ôi ! ai chép nhạc Nghê thường ?
Cõi đời cúi mặt quên xa biếc,
Đi hết thời gian, không nhớ thương.

TRÒ CHUYỆN

I

Chiều lại xuống ở trên lầu cô tịch;
 Hờ thi nhân đã chết tự ngàn xưa
 Nói chuyện cùng - Chiều không nắng, không mưa,
 Không sương gió, chỉ có sầu vạ thuở.
 Đòi hui quạnh, thời gian nghiêng bóng nhớ,
 Phố không cây thoi sầu biết bao chừng !
 Chỉ mơ hồ trùng điệp với mộng lung,
 Buồn vạ lớp trên mái nhà dọn sóng.

II

Nghìn năm trước, thuở các người mơ mộng,
 Yêu trăng sao và thương nhớ gió mây,
 Mê giai nhân, liễu mảnh, với hồ đầy,
 Màu năm tháng cũng ngậm ngùi thế nhỉ.
 Cùng một hận chuyện nhau từng thế kỷ
 Thi về đây, hỡi thi sĩ muôn xưa !
 Chiều hui hui kêu gọi nhớ nhung hờ,
 Cầu tâm sự gọi duyên người kim cổ.

III

Em chiêu niệm các anh hồn rạng lửa,
Đuốc muốn sao đã tắt ở mặt trời.
Hãy về đây hồi thi sĩ muôn đời.
Đời lạnh thế, mình em sao chịu nổi.
Trời ! Áo nào những chiều buồn Hà-nội,
Hồn bơ vơ không biết tựa vào đâu;
Mây không bay, thương nhớ cũng không màu,
Nắng không xé và lòng sâu mất hướng.

GIÁC NGỦ CHIỀU

Tặng Hoàng Đạo

Thức giậy, nắng vàng ngang mái nhật,
Buồn gieo theo bóng lá đung đưa
Bên thềm. - Ai nắn lòng tôi rộng,
Cho trải mệnh mông buồn xế trưa.

Than ôi, trời đẹp nhưng trời buồn,
Như cảnh tươi màu rập cải lương.
Tôi đội tang đen cùng mũ trắng,
Ra đi không hẹn ở trên đường.

Rung rung hoa phượng màu thương nhớ;
Son đậm bên thành mệt sắc xưa;
Cánh rục đòi cơn rơi lối đỏ,
Bên chân ghi động dấu bao giờ.

Không khí vờn xoay, mộng rã tan;
Tưởng như tim đã cũ muôn vòn.
- Thâu qua cái ngập dài vô hạn
Hình ảnh lung linh vũ trụ tàn.

NGỦ CHUNG

Ôi rét ! đêm nay mấy học trò
Ngủ chung giường hẹp, trốn bơ vơ.
Cô hồn vạn thuở buồn đơn chiếc
Có lẽ đêm nay cũng ngủ nhờ.

Lạnh lòng biết mấy tấm thân xương !
Ân-ái xưa kia kiếp ngủ giường.
Đâu nữa tay choàng làm gối ấm;
Còn đâu đôi lứa chuyện canh sương..

Ai đắp mền cho, trải nệm là ?
Đêm dày ướt rượt khí tha ma.
Coi chừng cửa mộ quên không khép,
Địa phủ hàn phong lọt cả mà.

Trốn tránh Bơ Vơ, chạy ngủ lang,
Hồn ơi ! có nhớ giấc trần gian
Nệm là hơi thở, da : chăn ấm,
Xương cọ vào xương bớt nổi hàn ?

SONG SONG

Người có đôi môi rõ thắm hồng
Để mà rằng « được », với rằng « không ».
Đôi tay lưu luyến khi giao nối,
Khi đắp thành cao chặn nẻo lòng.

Và đôi mắt ấy biết nhìn xa ;
Khi ngoảnh gần bên, biết đậm đà;
Nhưng cũng biết gieo buồn khía cạnh,
Lạnh đông tê giá nét thu ba.

Nhan sắc trời ơi ! biết nói sao ?
Người hiền như bột, có gươm dao...
Xa xôi mà gọi niềm thân mật,
Gần gũi song le vẫn biệt rào.

Bâng khuâng hồn lạ ở bên hồn.
Sông nước cách chừng lối tịch thôn :
Cảnh sắc tình tôi sâu cũng vậy,
Song song muôn dặm bóng mây đồn.

CÁCH XA

Lời chẳng giao lời, tay lạ tay,
Tắc gang cách trở, nhớ muôn ngày.
Cô sầu dựng núi lên cao ngất;
Những cặp chim hồn lạc hướng bay.

Tôi đứng bên này cửa Khổ đau,
Bên kia người dạo, biết chi sầu.
Dọc đời rải rác muôn ga đón,
Khó nổi ngồi chung một chuyến tàu.

Cũng chẳng dò xem gió ngược xuôi;
Lời đi không cốt gặp tai người.
Quá buồn nên muốn yên nguôi chút,
Tôi nói lòng ra để tự cười.

TÌNH MẮT

Ôi những kẻ tôi chỉ chào một bận,
 Chân xa mau, lòng chưa kịp giao thân,
 Trên đường tôi nếu trở lại vài lần,
 Chắc ta đã yêu nhau rồi, - hẳn chứ...
 Một lời nói nếu có gan ướm thử;
 Một bàn tay đừng lưỡng lự trao thor;
 Một lúc nhìn thêm, đôi lúc tình cò,
 Chắc có lẽ đã làm nên duyên ái...

Yêu biết mấy nếu có lần gặp lại !

Tôi vụng về, tôi ngơ ngác, nên chi
 Người bên tôi mà tôi để người đi,
 Tôi làm nũng, quyết giữ lòng kiêu hãnh;

Người ở đó, tôi làm như ghẻ lạnh;
 Người đi rồi, thôi mong mọi gì đâu !
 Những bàn tay đáng lẽ phải giao nhau,
 Hờ hững thế ! không chịu cầm lưu luyến.

Ôi ! những kẻ cùng tôi không hứa hẹn !
 Người không quen nhưng tôi chắc sẽ yêu;
 Mắt vừa nhìn mà chân đã muốn theo;
 Tình mới chếp một hai giòng nhật ký :
 Tên viết tắt, tin rằng lòng nhớ kỹ

51 | Lửa Thiêng

Bạn một hôm đi đến rất tình cờ;
Tình quên đi ở trong những bức thơ
Viết không gửi, xếp nằm trong sách cũ :
Ôi ! bao kẻ chỉ một lần gặp gỡ !
Bởi vì sao lòng tôi rất thương đau
Khi nghĩ thầm : « nếu ta đã gần nhau !...»

CHẾT

Chân quần quít rồi đến ngày nghỉ bước;
 Miệng trao lời rồi đến buổi làm thinh;
 Thân có đôi chờ lúc ngủ một mình,
 Không bạn lứa cũng không mền ấm nóng;
 Tai dưới đất để nghe chừng tiếng sống
 Ở trên đời; - đầu ấy ngừng lên cao
 Sẽ nằm im ! Ôi đau đớn chừng nào :
 Thân bay nhảy giam trong mồ nhỏ tí,
 Một dáng điệu suốt trăm nghìn thế kỷ !

Ngày sẽ về, gió sẽ mát, hoa tươi,
 Muôn trai tơ đi hái vạt môi cười,
 Làm nắng ấm vào khuya trong lá sắc;

Nhưng mắt đóng trong đêm cầm đẳng đặc
 Còn biết gì trời đất ở trên kia ;
 Bướm bay chi ! tay nhậy đã chia lìa;
 Tình gọi đó, nhưng lòng thôi bắt mộng.

Bỏ chung chạ để nằm khô một bóng;
 Chẳng ai vào an ủi nắm bàn tay :
 Khổ bao nhiêu cho một kẻ hằng ngày
 Tìm thế giới để làm khuây lẻ chiếc !

NHẠC SẦU

Tặng Nguyễn gia Trí

Ai chết đó ? Nhạc buồn chi lắm thế !
Chiều mờ côi, đời rét mướt ngoài đường;
Phổ điệu hiu màu đá cũ lên sương.
Sương hay chính bụi phai tàn lả tả ?
Từng tiếng lệ : ấy mộng sầu úa lá.
Chim vui đâu ? Cây đã gãy vài cành.
Ôi chiều buồn ! Sao nặng quá mong manh !
Môi tái nhạt nào cười mà héo vậy !

Ai chết đó ? Trục xoay và bánh đẩy,
Xe tang đi về tận thế giới nào ?
Chiều đông tàn, lạnh xuống tự trời cao,
Không lửa ấm, chắc hồn buồn lắm đó.

Thê lương vậy mà ai đành lìa bỏ
Trần gian sao ? Đây thành phố đang quen,
Nhưng chốc rồi nẻo vắng đã xa miền
Đường sá lạ thôi lạnh lòng biết mấy !

Và ngựa ơi, đi nhịp dầm, chớ nhẩy
Kéo thân đau, chưa quên nệm giường đời.
Ai đi đưa, xin đưa đến tận nơi,
Chớ quay lại nửa đường mà làm tủi
Người đã chết. - Một vài ba đầu cúi,

Dầm bầy lòng thương xót đến bên mồ
Để cho hồn khi sắp xuống hư vô
Còn được thấy trên mặt người âm áp
Hình dáng cuộc đời từ đây xa tấp.

Xe tang đi, xin đường chớ gập ghềnh !
Không gian ôi, xin hẹp bớt mông mênh,
Áo nào quá trời buổi chiều vĩnh biệt !
Và người nữa, tiếng gió buồn thê thiết
Xin lặng giùm cho nhẹ bớt cô đơn.
Hàng cờ đen là bóng quạ chập chờn
Báo tin xấu, dẫn hồn người đã xé...

Ai chết đó ? Nhạc buồn chi lắm thế !
Kèn đám ma hay ấy tiếng đau thương
Của cuộc đời ? Ai rút tọt trong xương
Tiếng nức nở gởi gió đường quanh quẽ !
Sầu chi lắm trời ơi ! chiều tận thế !

NGẬM NGÙI

Nắng chia nửa bãi; chiều rồi...
Vườn hoang trinh nữ xếp đôi lá rầu.
Sợi buồn con nhện giăng mau;
Em ơi ! hãy ngủ... anh hầu quạt đây.
Lòng anh mở với quạt này;
Trăm con chim mộng về bay đầu giường.
Ngủ đi em, mộng bình thường !
Ru em sẵn tiếng thùy dương mấy bờ..
Cây dài bóng xế ngăn ngơ..
- Hồn em đã chín mấy mùa thương đau ?
Tay anh em hãy tựa đầu,
Cho anh nghe nặng trái sầu rụng rơi...

Ê CHÈ

Tôi lại mĩa mai rồi.
Sao mà buồn thế ấy !
Xuôi đường, mây nước trôi,
Bỏ lại lòng ta vậy.
Đôi tay không tìn mộ
Chỉ lạc hướng thiên đường
Linh hồn tôi góa bụa,
Đơn chiếc giữa đau thương.

Mong trốn tránh bơ vơ,
Tôi đem tình bản rẻ
Cho vạ khách thờ ơ -
Và lòng tôi đã ế.

Một chiếc linh hồn nhỏ :
Mang mang thiên cổ sầu.
- Những nàng tiên dần chết;
Mơ mộng thuở xưa đâu ?

XUÂN Ý

Đêm vừa nhẹ, gió vừa mon,
Cây chen ánh nguyệt trải vờn bóng xanh,

Khuya nay, mùa động đầu canh;
Đồng trắng lục nhạt; vàng thanh lồi gân.

Trăng êm cho gió thanh tân ;
Hương rừng tỉnh giậy ái-ân xuống đồng

Đêm say, không khí say nồng,
Nghìn cây mở ngọn, muôn lòng hé phôi...

Khuya nay, trong những mạch đời,
Máu thanh xuân giậy thức người héo hon.

Ngón tay tưởng búp xuân tròn,
Có người ra dạo vườn non thẩn thờ.

BÌNH YÊN

Thời khắc đang đi nhịp thái bình.
Dịu dàng gió nhạt thổi mây xanh;
Hàng cây mở ngọn kêu chim đến,
Hạnh phúc xem như chuyện đã đành.

Lần cụm hoa trời rơi dáng bướm,
Nở chen hoa lá tiếng vành khuyên.
Ngoài đường buổi sáng thơm hương mới,
Thú sống thơm mùi cỏ mới lên.

Kìa treo trái mộng chầu cây đời
Ngang với tầm tay ngắn của người.
- Nhưng mùa vu vơ tay đã mỏi
Ê chề đời thoáng vị cơm ôi.

LỜI DỊU

Đi rất êm, bước êm nữa, người ôi !
Tiếng động gần, dư thanh gọi xa xôi...

Phòng yên tĩnh, chớ làm phòng vắng vẻ !
Hồn mới lim dim, bước giùm nhẹ nhẹ.

Hé cửa vừa, náu cảnh lả qua song
Cho bóng xuống mi, cho bóng xuống lòng.

Tôi ê chê chỉ vừa nghe gió lá,
Trí mệt mỏi, buông chi lời nói lạ !

Ru cho tôi ngủ dưới bóng mi người;
Nhìn tôi đi, xin miệng thăm cứ cười...

Trong giấc đẹp sẽ thấy trời mở rộng
Không gian hồng, đời nhuộm màu hy vọng.

Tôi sẽ giơ tay để đón rước Đời.
Đón giúp cho đôi tay ngẩn chơi vơi...

Nhưng phòng rất vang, bước giùm nhẹ nhẹ :
Hồn yên tĩnh, chớ làm hồn quạnh quẽ...

Đi rất êm, bước êm nữa, người ôi !
Với lòng buồn xin chớ gọi Xa-Xôi...

KHUNG TÌNH

Hoàng hôn mù xuống nặng,
Gió sông buồn, em ơi !
Nhà em đầu phố lặng,
Ba ngõ, bốn bề trời.

Gần gũi già mong nhau,
Tắc gang càng tưởng nhớ.
Phố trước với đường sau :
Ấy nơi lỏng gặp gỡ.

Anh đến ôi ! chờ đợi.
Em ra ô ! ngóng trông.
Em nói và anh nói;
Đôi tay giao đôi lòng.

Yêu nhau, tình dễ vậy,
- Cuộc đời khó khăn đâu !
Bên nhà, sông nước chảy.
Bên sông, lặng bóng lâu.

Anh biên lời đề lại,
Dặn dò khách sau đây :
« Đây tình yêu đóng trại;
« Duyên lành, đôi lứa may.

« Ai yêu xin mời đến.
« - Tình yêu không có nhà.
« Nhưng nơi lòng hò hẹn
Nghìn năm một cảnh mà - »

Có người đọc thơ anh
Sẽ tìm theo địa chỉ.
Ta giao lại khung tình
Cho đời sau, em nhỉ !

Nhà em ba ngõ lắm !
Lòng anh một hướng thôi !
- Nhớ em ngồi biên nhảm.
Ôi tình yêu vẽ vời !

ĐIỀU BUỒN

Mưa rơi trên sân.
Mái nhà nghiêng dần...
Ôi buồn trời mưa !

Nhìn trăm sao buồn
Của mưa trên sân...
Ôi lòng buồn chưa !
Đêm sa xuống gần.

Biết sao nói năng.
Nhớ chi băng khuâng.
Cửa the gió rình ;
Vườn cau nước dâng.

Mưa rơi đều đều
Trên từng ngói kêu,
Trên từng ngói vang..

Trên từng ngói xanh
Lệ rêu muôn hàng

QUANH QUẢN

Quanh quản mãi giữa vài ba dáng điệu
Tới hay lui vẫn chừng ấy mặt người
Vì quá thân nên quá đôi buồn cười.
Môi nhắc lại chỉ có ngần ấy chuyện,

Đời nhạt tẻ như tàu không đổi chuyển !
Đứng xem ngoài hay quay gót nhìn trong
Cũng thuộc rồi bàn ghế ở trong phòng,
Và trong đó : những hồn quen biết quá !

Đời nghèo thế ! không dành tôi chút lạ...
Đến ái ân cũng hết cả đợi chờ;
Và mỗi ngày sau những giấc ngủ trưa,
Mùng buông xuống không che sầu vũ trụ.

À ! thế đây, chốn hằng ngày cư trú.
Ván bài đời may mắn chỉ ù sông.
Ôi ! tâm từ ngăn giữa bốn bờ tường,
Chờ gió mới, nhưng cửa đều đóng kín !

CHIỀU XUÂN

Xuân gọi tràn đầy
Giữa lòng hoan lạc,
Trên mình hoa cây...

Nắng vàng lạt lạt -
Ngày đi chầy chầy...

Hai hàng cây xanh
Đâm chồi hy vọng...
Ôi duyên tốt lành !

Én ngàn đưa võng -
Hương đồng lên hanh.
Kề bên đường mòn
- Mùa đông đã tạnh -
Cỏ mọc bờ non...

Chiều xuân tươi mạnh -
Gió bay vào hồn.

Có bàn tay cao
Trút bình ấm dịu
Từ phương xa nào...

Người cô yếu điệu
Nghe mình nao nao...

Nhạc vượn lên trời :
Đời măng đang giậy
Tung bùng muôn nơi...

Mái rùng gió hắt -
Chiều xuân đầy lời.

MƯA

Mưa giông buồn sợi xuống lơi lơi,
Lạnh của không gian thấm xuống người.
Rơi rớt về đây muôn hướng gió ;
Lòng sâu vạn dặm gió mưa phơi.

Hiu hắt đầy tối giữa xứ hờ.
Ý buồn tự kể mộng băng quơ.
Tương tư thấp thoáng sau khe cửa,
Tuy chẳng mong ai cũng đợi chờ.

Tôi luôn tay nhỏ hứng không gian,
Vớt gió xa xôi lạnh lẽo ngàn.
Tôi để cho hồn theo với lá,
Xiêu xiêu cúi nhẹ trút buồn tràn.

Buồn hão nhưng lòng chẳng biết nguôi.
Buồn mưa không định, chỉ ngủi ngủi.
Lòng êm như chiếc thuyền trên bến
Nghe rét thu về hạ bớt mui...

THU RỪNG

Bồng dung buồn bã không gian,
Mây bay lung thấp giăng màn âm u

Nai cao gót lẩn trong mù
Xuông rừng nẻo thuộc nhìn thu mới về.

Sắc trời trôi nhạt dưới khe ;
Chim đi, lá rụng, cảnh nghe lạnh lùng.

Sâu thu lên vút, song song
Với cây hiu quạnh, với lòng quạnh hiu.

Non xanh ngày cả buồn chiều,
- Nhân gian e cũng tiêu điều dưới kia.

ÁO TRẮNG

Tặng Nhất Linh

Áo trắng đơn sơ, mộng trắng trong,
Hôm xưa em đến, mắt như lòng.
Nở bừng ánh sáng. Em đi đến,
Gót ngọc dồn hương, bước tỏa hồng.

Em đẹp bàn tay ngón ngón thon;
Em duyên đôi má nắn hoe tròn.
Em lừa gió biếc vào trong tóc
Thổi lại phòng anh cả núi non.

Em nói, anh nghe tiếng lẫn lời;
Hồn em anh thở ở trong hơi.
Nắng thơ dẹt sáng trên tà áo,
Lá nhỏ mừng vui phất cửa ngoài.

Đôi lứa thần tiên suốt một ngày.
Em ban hạnh phúc chứa đầy tay.
Dịu dàng áo trắng trong như suối
Tỏa phất đôi hồn cánh mộng bay.

BI CA

Hỡi mây trắng phát phơ màu gió cũ !
Nước buồn ôi ! còn lại bên sơ xưa,
Cho ta gởi vọng xuôi về quá khứ
Đôi chút sầu tư nước đầy, mây đưa.

Buồn đã lại khi bắt đầu yêu mến;
Lòng mê say ngay từ thuở mê tình.
Vì ta đợi cho nên người chẳng đến;
Người xa ta, xa từ buổi sơ sinh...

Trời buổi ấy ở trong thời tình tự,
Xuân muôn năm tơ mơn cỏ bên đường.
Người thì đẹp mà lòng ta mới nở...
Gió mơn ru và mây giục yêu đương

Hoa nắng rải ở trên màu tóc đượm;
Áo lụa bay thấp thoáng lá chen phơi.
Lòng non dại đã hóa thành chiếc bướm,
Cánh băng khuâng bay tới đậu bên người.

Ta cầu khẩn như một lòng tín mộ,
Nhạc tim ngân pháp phối tiếng trăm chuông.
Hồn lưu lạc chưa hề thở một chúa,
Yêu một người : ta dâng cả tình thương.

71 | Lửa Thiêng

Nhưng chân đẹp vội rẽ đường trăm lối,
Gió bay qua thổi đưa tiếng cười chào.
Rồi một bữa đứng chờ người chẳng tới,
Ta thấy buồn cùng mọc với trăng sao.

Bóng đêm tỏa không lấp niềm thương nhớ,
Tình đi mau, - sầu ở lại lâu dài.
Ta đã để hồn tan trong tiếng thở
Kêu gọi người, đưa tiễn nỗi tàn phai.

Hỡi mây trắng, hỡi nước buồn, gió cũ !
Sao chiều nay ảo não vị sơ xưa !
Lóng ta nữa, cũng trở về một chỗ
Trong nỗi đau thương vương tự bao giờ.

TÂM SỰ

Chiều ơi ! Hãy xuống thăm ta với !
Thiên hạ lìa xa, đời trống không.
Nắng xế ngậm ngùi trên mái cũ ;
Điêu hiu bên phố, nhớ bên lòng.

Ta biết quen chiều tự thuở xưa,
Tìm nghe xa vắng rộng không bờ
Một ngày trời đẹp băng khuâng quá :
Ấy buổi đầu tiên bạn bút tờ.

Đã mấy năm rồi thơ nở hoa,
Trang vui cũng lúc lệ buồn nhòa.
Giòng đời cũng nặng sầu lưu thủy,
Tóc nặng sầu tư gió thổi tà.

Chiều ơi ! Gặp gỡ đã đòi con.
Sương lạnh dòn thêm lệ tủi hờn,
Một buổi xưa kia phòng vắng bạn,
Đó ngày quen biết với cô đơn.

Có lúc xa người, bởi quá yêu,
Than ôi ! Sông núi lại buồn nhiều.
Mây xa lạc gió bên trời vắng,
Đời bạt lòng ta, - lại gặp chiều.

73 | Lửa Thiêng

Kể lẻ tâm hồn đã bấy lâu :
Hôm nay nhìn lại nhớ thương đầu,
Một mình cũng muốn câu tâm sự :
Chiều xuống cùng ta đang có nhau.

HÒN XUÂN

Ai biết em tôi ở chốn nào ?
 Má tròn đương nụ, trán vừa cao.
 Tiếng mùa về gọi lòng em giây,
 Lơ đãng lòng tôi chẳng kịp rào.

Ai biết người yêu nhỏ của tôi,
 Người yêu nho nhỏ trốn đầu rồi ?
 Bảo giùm với nhé; em tôi đó,
 Tròn trĩnh xinh như một quả đồi.

Ngực trắng dòn như một trái rùng;
 Mắt thì bằng rượu, tóc bằng hương.
 Miệng cười bùng nở hàm răng lựu,
 Sáng cả trời xanh mấy dặm trường.

Anh khắp rừng cao xuống lũng sâu
 Tim em, đi hái lộc xanh đầu.
 Trông đâu chân đẹp tròn như cột ?
 Em đẹp son ngời như cổ-lâu.

Nghe nhịp đời lên em bỏ anh,
 Đua theo xuân nở rộ trăm cành.
 Ý mùa cũng rộ trong thân mới,
 Tóc rũ bờ tơ sợi liễu mảnh.

75 | Lửa Thiêng

Khách qua đường ơi ! em tôi đây.
Chân em : cỏ mượt, mắt : hồ đầy.
Lòng em hóa cảnh chờ anh gặp;
- Man mác hồn xuân ngọn gió hây.

MAI SAU

Mai sau dù có bao giờ...

Nguyễn Du

Chàng Huy-Cận khi xưa hay sầu lắm,
Gió trăng ơi ! nay còn nhớ người chăng ?
Hơn một lần chàng đã gửi cho trăng
Nỗi hiu quạnh của hồn buồn không có.
Thuở chàng sống thì lòng chàng hay nhớ,
Nỗi nhớ thương không biết đã tan chưa ?
Hay lòng chàng vẫn tủi nắng, sầu mưa
Cùng đất nước và nặng buồn sông núi ?

« Chàng yêu lắm nên bị người hắt hủi,
Chàng yêu lâu nên thiên hạ lìa xa;
Chàng tự tình bằng những khúc bi ca,
Chàng tâm sự với buổi chiều quạnh quẽ.

Hỡi trăng gió đã nghe chàng kể lẽ,
Hồn các ngươi là hồn của người thơ;
Hơi thở chàng thổi trong gió phát phơ,
Đài vũ trụ quen bước người thi sĩ.

« Người một thuở mà chàng sầu vạn kỷ,
Sống một đời chàng tưởng vọng muôn năm;
Gió trăng ơi ! chắc nơi chỗ chàng nằm
Chấn chiếu mục đã nở màu vĩnh viễn.

Hồn đơn chiếc như đảo rời dậm biển,
Suốt một đời như núi đứng riêng tây.
Lòng chàng xưa chôn họ với nơi này.
Đây hay đó chỉ dựng chòi cô độc.
« Người ta bảo bà mẹ chàng hay khóc
Chia gia tài cho con quý : lệ đau.
Chàng là con một người mẹ hay sầu
Nên trọn kiếp mắt chàng thường đầm lệ.
Người thi sĩ đã nguyện cầu Thượng-Đế
Một đôi lần, nhưng vốn nghiệp đi hoang
Thì chết rồi, chắc người vẫn lang thang
Nhu buổi sống, ở trong bầu trắng gió.
Ở địa ngục, hay thiên đường, không rõ...»

Chiều nay đây nửa thế kỷ hai mươi,
Viết dăm câu tôi gửi lại vài người
Những thế hệ mai sau, làm bè bạn...
Hồi ai đó, có nhớ lòng Huy-Cận,
Gọi gió trăng mà thả thả lời trên,
Rất thương yêu, xin nhớ gọi giùm tên
Rất an ủi của bạn chàng : Xuân Diệu.